

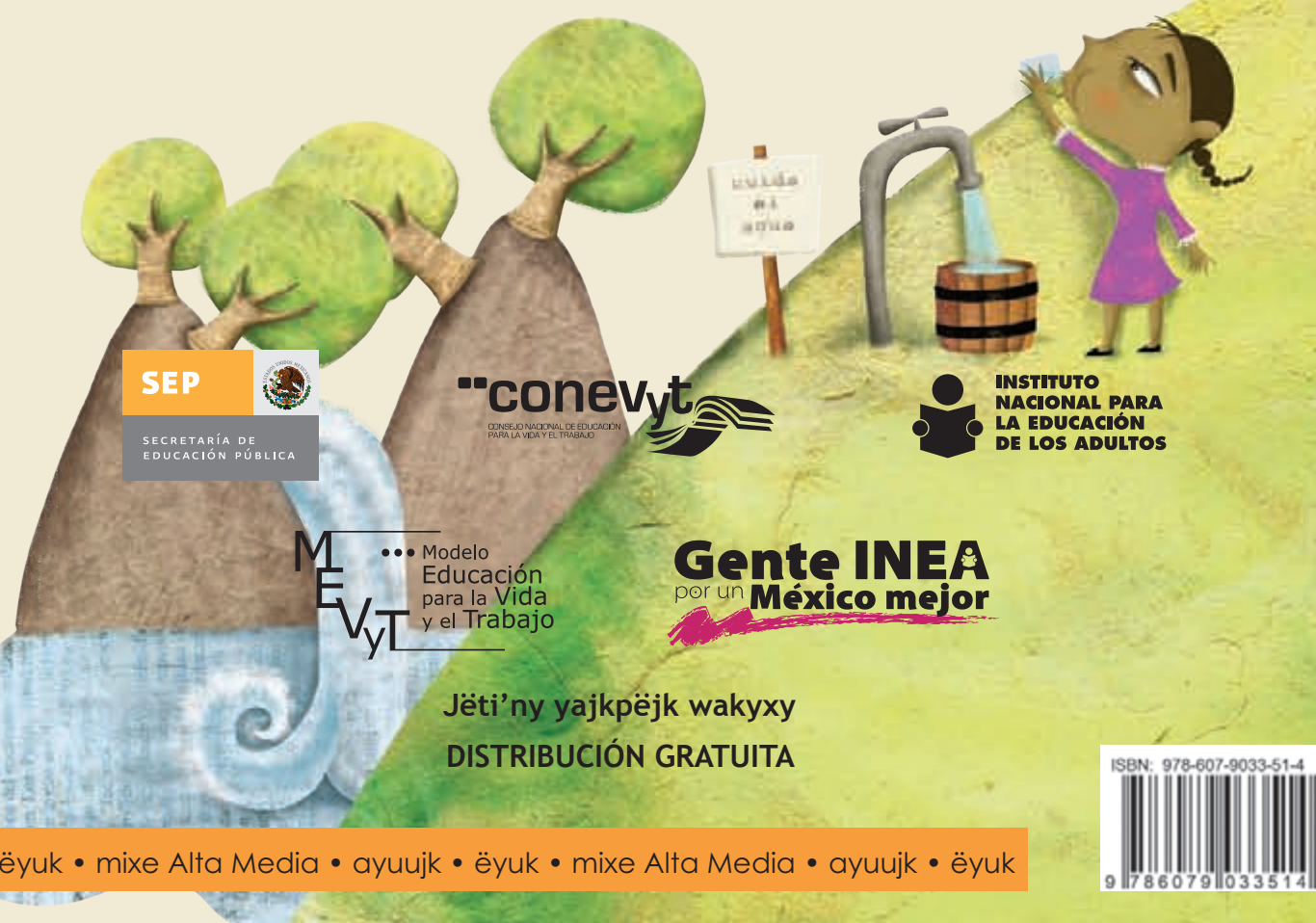
Yäät ejxpaajt ëjxtaa xkëjëm'aty jap xpäät, x'ejxt may ja kajpyxy, ku tee xkamutokukët jap xpa'ejxt, ja' nyëkajpyxy xē'n nyëkejy tu'ukety jëts xē'n yajkjä'äy. jap yajkpëjta'aky xē'n nxëekuyäxëen mumää yë pëjta'aky jëte'ep jemynën pëtsëmp.

En este Vocabulario encontrarás las palabras de mayor uso en el Libro del adulto que pueden causar alguna dificultad en la comprensión de éste. Es una herramienta de apoyo al estudio del módulo y para el enriquecimiento del vocabulario que usamos en nuestra lengua mixe, para que puedas llamar a las cosas nuevas en mixe y ya no usar tanto los prestamos en español.

Ejx xē'n yajkjä'äy Vocabulario

Leo y escribo en mi lengua. Mixe Alta Media

SEP

SECRETARÍA DE
EDUCACIÓN PÚBLICA

conevyt
CONSEJO NACIONAL DE EDUCACIÓN
PARA LA VIDA Y EL TRABAJO

INSTITUTO
NACIONAL PARA
LA EDUCACIÓN
DE LOS ADULTOS

MEVYT Modelo Educación para la Vida y el Trabajo

Gente INEA
por un México mejor

Jëti'ny yajkpëjk wakyxy
DISTRIBUCIÓN GRATUITA

ISBN: 978-607-9033-51-4

ayuujk • ëyuk • mixe Alta Media • ayuujk • ëyuk • mixe Alta Media • ayuujk • ëyuk • mixe Alta Media

Créditos a la presente edición

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Carmen Díaz González

Autoría
Javier Avelino Fernández

Revisión técnica
Maribel Eloisa Hidalgo Morales

Revisión de la escritura en lengua ayuuik
Yásnaya Elena Aguilar
Juan Pineda Loredó

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento al diseño
Ricardo Figueroa Cisneros
Jorge Alberto Nava Rodríguez

Seguimiento editorial
María del Carmen Cano Aguilar

Supervisión editorial
Marlik Mariaud Ricárdez

Revisión editorial
Ruth González Balvanera
Hugo Fernández Alonso

Diseño y diagramación
Ricardo Valverde González

Diseño de portada
Guadalupe Pacheco Marcos

Ilustración de portada
Valeria Gallo López de Lara

Leo y escribo en mi lengua. Mixe Alta Media. MIBES 3. Vocabulario. D. R. 2010 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D.F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de su autor, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua*: 970-23-0500-4
ISBN *Leo y escribo en mi lengua*. Mixe Alta Media. MIBES 3. Vocabulario: 978-607-9033-51-4

Impreso en México

Ti yä'ät neky kyajpxy myatyakpy

Jëte'n eëts ntanewets ku yä'ät ejxpaajt tyajktunkpäajt ja jëtyëjk tixytyëjk pënety ja ëjxpëëjkën tëë tyajktsontä'äkt, nayte'n ja yajk'ëjxpëjktëjk. tyajktunkpäajt nayte'n muku'uktëjk pënety tsojkën tjakyäjp ku tjakyujt xë'n nokyja'äyën nokykyäjp xën yë n'ayuujk ää.

Yä'ät ejxpaajt kä't yë y'apäät nëm, nën yë kajpyxy jajp miny kä't yë'yëp yë ja'y, ja ja'y wyä'äny ku tnë'ex xë'n yajkjä'äy atom yë n'ayuujk, jajp tpa'ejxt ja ëjxpëjktëjk.

Yä'ät expaajt kyojy mëet Tukyomët y'ää y'ayuujk. Ey ja ää ja kajpyxy kyatu'uky yajkmëtokukkëp mayween mäyety yë ayuujk käjp; jëte'epety ja käjp ka't tmëtokuk pa'ejxpaajt ja'y wyä'änt jëts kyëm'ää ayuujk tja'ät.

Xë'n yajktanëpëjktäak yä'ät expaajt: jayeen yajkjä'äy ja kajpyxy, jatu'uk oojk yajkxëemo'oy, jëts xë'n tyunkpäaty.

A a

Ajëëtyiky

Nyëkejy:

Ku nmuku'uk tumpajt ujk jëyuujk nyajktu'unën anekyxy jëts ja meeny yajktajunkëpiky.

Xën tyunkpääty:

Ajëëtyiky jëyujk tëë tyäjkjä'äxy.

Ajuupy

Nyëkejy:

Jëte'n yajkxëë mo'oy ja jä'äy jete'ep ajuupy akäjp xp atokp ja pejta'aky.

Xën tyunkpääty:

Ajuupy ëjts nteety.

Ak

Nyëkejy:

Jëte'n yajktijy ku tee y'äk xpëjkët.

Xën tyunkpääty:

Aak yë m'u'nk tsyä'am.

Akäj

Nyëkejy:

Jëte'n yajktijy jëte'ep yë tëjk tya'atijkypy, mumäa pu'uy ujk pujx.

Xën tyunkpääty:

Tëë yë tëjk akäj myä'tn.

Akäts

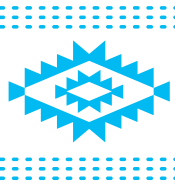
Nyëkejy:

Yä'ät kajpyxy ja tyunkpääty ku pën yajkxëëkuyä'äxy ku kä't ayuujk käjp tpatsëën.

Xën tyunkpääty:

Tëë ëjts tu'uk akäts uk xtsu'utsy.

<p>Akë' ëy</p>	<p>Nyëkejy: Tu'uts ajup jëte'n yajtejp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pejta'äky akë'ëy mejts yë tu'uts.</p>
<p>Akxäj</p>	<p>Nyëkejy: Ujts tëëm jëte'n yajktejp, yajkjëkxp jëts yu'uts kyaxë'ëky jëts nëkujp mumää, mumää tso'otsy, tsujk jëts jääm y'iky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kunaky yë akxäj xyäm.</p>
<p>Ama'tsk</p>	<p>Nyëkejy: Kä't yajkkumay, atsikytyëk jëyuujk uj k jä'äy mtsu'utsën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë uk x'ama'tsk tsu'utsp.</p>
<p>Amääjtsy</p>	<p>Nyëkejy: Ku yä'äytyëjk ne'ek ja nyëto'oxy tpa'ixy tpawoony, jëts kä't ja kyäjpxt myatyä'äkt mëët jatu'uk yä'äytyëjk, tsëjkëp ja ku kä't y'ujk yajktsojknët.</p> <p>Xën tyunkpääty: Amääjtsy yë yä'äytyëjk.</p>
<p>Amēj</p>	<p>Nyëkejy: Jä'äy, jëyuujk, kipy uj k pëjta'äky jëte'ep jeky tëë jyujky'äjtn, jeky tëë tyunkpatn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë yë xon kipy y'amējën.</p>

Amëto'oxy

Nyëkejy:

Ku to'oxytyëjk ne'ek ja nyëyä'äy tpa'ixy tpawoony, jëts kä't ja kyäjpxt myatyä'äkt mëet jatu'uk to'oxytyëjk, tsëjkëp ja ku kä't y'ujk yajktsojknët.

Xën tyunkpääty:

Amëto'oxy yë toxytyëjk.

Ampëk

Nyëkejy:

Yä'ät kajpyxy majts jëëp yë nyëkejy, tu'uk jëëjp, ku ja jä'äy ak tyatëk; jatu'uk jëëjp ku tee mëet jëën najk'ampëjkën.

Xën tyunkpääty:

Yajk'ampëk yë mteety
Tëë yë tu'uts y'ampëjkn.

Amuku'uk

Nyëkejy:

Jajp ja jäwën tmëët mëet ja myuku'uk.

Xën tyunkpääty:

Amuku'uk ëjts n'un k ey pyën mëet.

Amu'uky

Nyëkejy:

Ku ja mëjknëëj t'uuky jëts ja këpajk kät ey tsuj y'ujk ye'eny.

Xën tyunkpääty:

Tëë ja amu'uky jä'äy kyëtay tu'ääjy.

Ana'am

Nyëkejy:

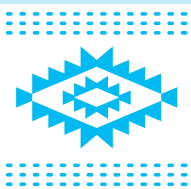
Yä'ät kajpyxy majtsk jëëjp nyëkejy; mëtu'uk ku ja' ana'mëm nyaxy; ja mëmajtsk jëëjp ku ja kutunk yajkkutujkën yajkpëjka'aky.

Xën tyunkpääty:

Ana'amp yë teety mëjk.

Atsiktyëk	<p>Nyëkejy: Ku tee tiny jyaty kä't naty yajkkumay.</p> <p>Xën tyunkpääty: Atsiktyëk ojts jyä'äty.</p>
Atsok	<p>Nyëkejy: Ja' jëte'n tijypy ku tee nastsojktääj'kën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ey ku yë tunk n'atsojtääjkën.</p>
Atujkpë	<p>Nyëkejy: Letr jëte'ep kä't natyu'uk yä'äxy, ja awätspë mëet yajkawejtsmiky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Käjpx tu'ukety yë atujkpë.</p>
Awänäx	<p>Nyëkejy: Ku nekyëjxjp npëjktääjkën yë nween n'ää, mumää y'ky ujk yëjk mëet poop.</p> <p>Xën tyunkpääty: Wën ijx yë awänäx mëet yë yajk'ëjxpëjpk.</p>
Awätspë	<p>Nyëkejy: Ja letr jëte'n yajktejp jëte'ep natyu'uk yäxp.</p> <p>Xën tyunkpääty: käjpx tu'ukety yë awätspë.</p>
Awä'an	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy jëte'ep ääy ujts ujk jëyujk kupety, myuwampy ja neqx kojpk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Awä'an yë tsä'äny jëte'ep äntuujy tsënaapy.</p>

Axe'ek	<p>Nyëkejy: Xekp ja wyeen y'ää kyaxëëky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Axe'ek yë mutsk mijxy.</p>
Axëëk	<p>Nyëkejy: Äät kajpyxy ja' jëte'n tijypy ku kä't te ja wä'äts'äjtën.</p> <p>Uso: Axëëk yë poop wet.</p>
Ay	<p>Nyëkejy: Ja tixytyëjk jëte'n ja myëka'ax mijxy tmëkajpyxy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ëjts n'ay txëëaty päät.</p>
Ayuujk jä'äy gente mixe	<p>Nyëkejy: Jët'en yajktijy ja jä'äy jëte'ep ayuujk käjp tpatsënaapy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xuxtëp yë ayuujkjä'äy tsuj.</p>
Ayuujk ää	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy ja ayuujk jä'äy y'ää y'ayuujk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ayuujk ää yë kyajpxypy.</p>
Ää	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëëmo'oy mää yë jikyxy yajkpëjta'akyën jëts mää yë matya'aky pyëtsimyën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tsujtekn yë maxu'nk y'ää.</p>

<p>Ääts</p>	<p>Nyëkejy: Mää yë ääy ujts nyakyumatsyën jëts nayte'n ja mëjk'äjten tpiky jap nääxjetyy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëëts yë kipy y'ääts.</p>
<p>Ää ayuujk</p>	<p>Nyëkejy: Ku ja matya'aky ey tsuj yajkpejtä'aky mëët ja muku'uk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ja kutunk ojts ää ayuujk tyajknäxy mää ja matyäkmujkën tiny.</p>
<p>Ääjtsy</p>	<p>Nyëkejy: Ja mijxy jëte'n ja myëka'ax mijxy tmëkajpyxy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë eÿts n'ääjtsy nyëjkxn mëtump.</p>
<p>Äjkts</p>	<p>Nyëkejy: Yë moojkmuum y'äk y'apet jëte'n yajktejp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë yë äjkts tyëëtsn.</p>
<p>Äjkx</p>	<p>Nyëkejy: Nëëjëyuujk jääm kyaxëëky jëts jëjk y'äk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kään mëët yë äjkx.</p>
<p>Äk</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy jëyuujk, kipy ujk tsä'am nyëpet.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ëjkuj yë tsä'am äk.</p>

Änk

Nyëkejy:

Tsääween jyut jëte'n yajtejp tyunkpääty ku te yajkpëjkëëky.

Xën tyunkpääty:

Ëjts teety ja pi'ntsy tpëjkëëky änkwemp.

Äpmatya'aky

Nyëkejy:

Matya'aky jëte'n tyijypy kä't yajkxon yajknajäw ojts jëte'n tyiny jyaty ujk kä't, ja'ats jëte'n ku tee tnëkajpyxy tnëmatya'aky, äy ja kyatuuny kyajaty, ujk mëet ja yajk'amatyäkmiky jëte'ep ojts tyiny jyaty, ja mumää nekyjyä'äy ujk ääkë'm yajkkapxy yajkmatä'äky.

Xën tyunkpääty:

Taa mëmatyä'äk tu'uk äpmatya'aky yë m'u'nk.

Äxk

Nyëkejy:

Ääjt tyu'uty jëte'n yajktejp.

Xën tyunkpääty:

Kät ëjts n'u'nk äxk tëë tmëet.

E e

Eejk

Nyëkejy:

Pëjкта'aky jëte'ep maxunk tyakëyajtypy.

Xën tyunkpääty:

Tëë yë eejk mya'tn.

Eemy	<p>Nyëkejy: Mää nëëpy yo'oyën yëts yë nekx kojpk tnëyo'oy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pëjpk ejts yë nkë' eemy.</p>
Ejx	<p>Nyëkejy: Ku të n'ëjxën mëët yë ween.</p> <p>Xën tyunkpääty: Uuk ejx xe'et pëjy.</p>
En	<p>Nyëkejy: Ku kä't jëyuujk nyayaky ku yajkmätst.</p> <p>Xën tyunkpääty: En yë jëyuujk ne'ek.</p>
Et	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy tu'uk wets naajxwiiny.</p> <p>Xën tyunkpääty: Yä'ät et tsujnaxy kyaxë'ëky.</p>
Ety	<p>Nyëkejy: Ku te jëmpet npëjktääjkën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ety yë mnëxiy tëë xpëjkta'aky.</p>
Ey	<p>Nyëkejy: Ku te tyunkpääty.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ey yë po'otpuujx nëm.</p>

Ě ě

Ě jxpëk

Nyëkejy:

Ja wejën kajën npääjtën; Ja jënma'äny yajkwitsy yajk may.

Xën tyunkpääty:

María nnyëëjxpëjkëp ja ayuujk ää.

Ě jxpëjkpajt

Nyëkejy:

May neky y'ääy akojmiky ujk a'otsmiky jëts äk mëet mä ja nokyjyä'äyën yajkpääty mayjyëëjp.

Xën tyunkpääty:

Jemy yä'ät ëjxpëjkpajt nëm.

Ě jxpëjktääjk

Nyëkejy:

Tëjk jëte'n yajktejp mä ja wejën kajën tyu'yo'oy.

Xën tyunkpääty:

Jakam ëjts ja u'nk ëjxpëjktääjk tyany.

Ě tsëm

Nyëkejy:

Jëyuujk xyëë, yeny y'ää, mumä yëjk, poop ujk tsäjpts, yajktsutsp nääjxyump mëet y'ää.

Xën tyunkpääty:

Nääjx yump yë ëtsëm.

Ě xki'py

Nyëkejy:

Ja tijypy ku te ëxki'py tyany.

Xën tyunkpääty:

Pëjtä'äk yë yu'un jajp tëjk ëxki'py.

l i

ljxypy / ekypy

Nyëkejy:

Ku ijxypy te tsyontä'äky.

Xën tyunkpäätý:

Ekypy yë yuuk yajktsontä'äk.

J j

Jaxyëë

Nyëkejy:

Matsä' jëte'n yajkxëë meepy.

Xën tyunkpäätý:

Të'kxp ne'ek yë jaxyëë.

Jakyäp

Nyëkejy:

Ku tee nja'wyën mëët ää mëët toojts.

Xën tyunkpäätý:

Jakyäp yë tojcx tun may'äjtën.

Jääm

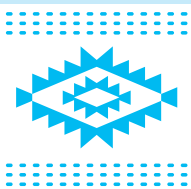
Nyëkejy:

Yajkxëëmo'oy yë poop pu'ux jëte'ep yë moojk yajkpëjetäkp ku pitsy kyojä'äny.

Xën tyunkpäätý:

Pejktä'äk jääm yë pitsy.

	<p>Nyëkejy: Ujqp jëte'n yajktejp jëte'ep yëjk mëet poop kaxëkp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tsu'tspyë jääm uk.</p>
Jëkukääj	<p>Nyëkejy: Mëj poojx jëte'n yajktejp, yëjk jëts nëpëjk kyaxë'ëky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Awä'an yë jëkukääj.</p>
Jënë'n	<p>Nyëkejy: Yë kajpyxy tunkpätp ku tee n'amtoojumpejtën tsyoo.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jënë'n yë tsäjptutääk tsyoo.</p>
Jënkey	<p>Nyëkejy: Ween pä'am jëte'n tejën ku yë ween kä't tiy ijxy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jënkey yë mutsk mijxy ojts kyaxë'ëky.</p>
Jënmoojk	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëemo'oy ku yuukyakpët pu'uts wemp amp tmëët'äty, tsäjpts kyaxë'ëky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jënmoojk yë kiixye' ne'ek myëët'äjtypy.</p>

<p>Jënpäjk</p>	<p>Nyëkejy: Ku yë ju'uy tyepiky mëet yë jëen jëts tsäjpsts tiiny kyaxë'ëky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mëjk yë jënpäjk y'iky.</p>
<p>Jëpk</p>	<p>Nyëkejy: Mää yë moojk pyäjk nyakyumatsyën ku yajk ju'ëjkxkëjxn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pëjkë'ek yë jepk ja nyajkto'oyën ku xux mye'nt.</p>
<p>Jëtsuk</p>	<p>Nyëkejy: Ku a'äajp pyëtsimy jam tsäjpwemp ja pyëtsimy ku tu'ä'äny.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ejx jëtsuk tu'am et.</p>
<p>Jëxnaaxy</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n tukyo'mët jä'äy kyäjpaxpekyxy ku xëë kyukxyëenäxn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jëxnaaxy na'amukt.</p>
<p>Jë'ëjt</p>	<p>Nyëkejy: Pujx tumpajt jete'n yajktejp, yeny jëts tëjts mëet.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mää ja jemy jyë'ëjt.</p>

Ji'kxy

Nyëkejy:

Tukëy jëte'ep yajkjëkxp, jëts mëjk'äjtën tyaky.

Xën tyunkpääty:

Tëë ji'kxy tsoopajtn

Jotkujk

Nyëkejy:

Ku ne'ek ja pëjta'aky yajkmëët jëte'ep ja mëjk'äjtën tyäjkp.

Xën tyunkpääty:

Jap ja pëjta'aky yë mtsëkum ne'ek tmëët.

Nyëkejy:

Ku xontäkp ja änmajä'än.

Xën tyunkpääty:

Jotkuujk akujk yë xëewään xyäm.

Jotmay

Nyëkejy:

Ku ja ayuujk yajkkupyky ujk ku näjty te yajkjunmay yajktunä'äny.

Xën tyunkpääty:

Tëë ja xëëtump jotmay tkupiky ku jumëjt tyunä'äny.

Nyëkejy:

Kä't ja änmajä'än jotkujk akujk y'ity.

Xën tyunkpääty:

Jotmaapy ëjts tsyam jayku të ja äjtsy tso'n.

Junmay

Nyëkejy:

Ku xwetst xma'at tu'uk ayuujk jëts tsuj te yajktanëwets.

Xën tyunkpääty:

Junmay xën yajkwejts'eyët yë joymay.

Ju'uy

Nyëkejy:

Kipy axämpk jëte'n txëë'ajtp.

Xën tyunkpääty:

Ëjpk yë ju'uy ne'ek.

K k

K aajk

Nyëkejy:

Jëte'ep yë jëyujk yajktunk patypy ku kyakëtiity.

Xën tyunkpääty:

Kaajk tëj yë tutk.

K aam

Nyëkejy:

Ku yë ëtsëm y'äk tyë'ëtsy mëet yë jëen, jëts yajkjëkxp.

Xën tyunkpääty:

Jeykytsy yë kaam.

K aap

Nyëkejy:

Ku tee ntsujkën mëet ma'px jëts pëjkwäxkën.

Xën tyunkpääty:

Kaap yë wet jëts ëjxmots tu'uk xyajkkojt.

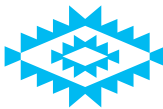
K aats

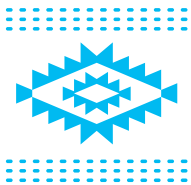
Nyëkejy:

Jëte'n yajkxëëmo'oy ku yë tsäjts py'äk yajkpëjkixy y jëts yajkjunko'tstu'uty jëts janë'n yajkxakxkojt.

Xën tyunkpääty:

Kaats yë tsääjts jëts kyo'mt.

K ajpyxy	<p>Nyëkejy: Yë jëte'n tyijpy tu'ukëty yë ää ayuujk jëte'ep nkajpxyën ku ja matyäjken tyiny, äy jä'äy uj k ajpyxy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Nokyjyä'äy yä'ät k ajpyxy tutk.</p>
K amyu'	<p>Nyëkejy: Mutsk jëyuujk jëte'ep kakëtetp, yëjk kyatsy y'ää jëts ëjxpoop kyaxë'ëky jëts amuup.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë maxunk kamyu' tyipy.</p>
K a'ak	<p>Nyëkejy: Yë k ajpyxy ja tyunkpääty ku te njuko'onën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ka'ak mää yë jëënën ku mte'ety.</p>
K a'px	<p>Nyëkejy: Ku tee pyëjk nyajkkaajken mëet tsujk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ka'px yë teety y'äwääy.</p>
K ääp	<p>Nyëkejy: Ku tsajpkääj nyakyuwä'äny mëet wyäj.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kä'p yë tsajpkää ku yajkmatsy jëts yu'ut.</p>
K äjpxpo'kx	<p>Nyëkejy: Jëte'n ja jëntsëké'ëny nyaxy mëet ja muku'uk ku mëet napyäjtën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ku jä'äy xpääjtkmäjpxpo'kx äy xka ejx.</p>

K äjpxwä'kx	<p>Nyëkejy: Ku ayuujk nyajknäxën jëts may jä'äy tnëmëto'ot.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Të ja yajk'ëjxpëjcp takäjpxwä'kx ku kä't ja anä'äkunk japom y'ëpëkä'ät.</p>
K äx glotón	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy jëte'ep jä'äy ujck jëyuujk ne'ek kaapy.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Käx yë yëjck uk.</p>
K ään	<p>Nyëkejy: Tsäpu'ux poop kyaxë'ëky ja tokx mëet tyunkpäätý.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Kään mëet yë tsu'utsy.</p>
K ääx	<p>Nyëkejy: Pu'uy kyäj jëte'n yajktejp apëjkë'ëny wyä'äny.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Tëë yë kääx y'amëjën.</p>
K ä'äjp	<p>Nyëkejy: Pejy kipy jëte'ep tokx yajktama'tëtsp.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Yäk yë kä'äjp wä'ts yë tojck tkääpy.</p>
K ä'äts	<p>Nyëkejy: Ku tsääj xkoonë'ëkt jëts xkujt mëjk'amy.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Kä'äts yë uk.</p>

K ä't

Nyëkejy:

Ku të nkakupëjkën.

Xën tyunkpääty:

Kä't tkupy ku ja tsäjpkaaky tka'aty.

Kam

Nyëkejy:

Ku tee nakojen.

Xën tyunkpääty:

Kam yë tutk tyënatyääjk.

Katsy

Nyëkejy:

Apëjkëëny mëet kapy kyoj.

Xën tyunkpääty:

Mëj katsy ëjts xmo'opy.

Käjpxwej

Nyëkejy:

Ku ti'äjtën nyaxy mëet ja u'nk anä'äjk uj
mëet ja nmuku'uk.

Xën tyunkpääty:

Käjxwej yë u'nk anä'äjk mëjk.

Käm

Nyëkejy:

Tu'uk wets ja nääx mää ja xikyxy
yajkni'ipyën, kyojyën, pyëtsimyën.

Xën tyunkpääty:

Nteety *manual* kyäm tyajk'ey tyajkpäät
jëts ja xëëjk yajkne'ept.

Kätk

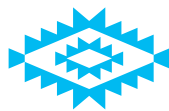
Nyëkejy:

Mutsk mux jëk jëte'n yë, ja'y kä't kyaxëëky,
yëjk ja'y kyaxëëky, yajkmatypy ja pëjkta'aky.

Xën tyunkpääty:

Tëe yë kaaky kyätkën.

K ejpx	<p>Nyëkejy: Ku najä'wyën në'n myëj, majpyxy ujk yeny ey tee.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mejts kejpx nën yë kipy.</p>
K emy	<p>Nyëkejy: Ey te na'atuk, ja wyä'äy ku te nyajkna'atujkën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kemy yë xëëjk käm tseky.</p>
K entsy	<p>Nyëkejy: Apëjkëëny ta'aky miny jëts na'kp, mumää tejpyxy jët'en yajkkojtëp ujk ul.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pëjkë'ek yë moojk päjk mëj kentsy jetypy.</p>
K ey	<p>Nyëkejy: Ku kä't të tiy kyojy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Key yä'ät tëjk kipy të pyëtsimy.</p>
K e'ex	<p>Nyëkejy: Ku yë ne'xk kojx pyuujy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ke'ex pä'am ejts xpëjx.</p>
K ëëjk	<p>Nyëkejy: Jää tyunkpääty ku te këjknaxy tyany.</p> <p>Xën tyunkpääty: Këëjk yë mëj nëëj.</p>

K ëjtsyky

Nyëkejy:

Jëte'n yajktijy ku yë uk myaxunk'äty.

Xën tyunkpääty:

Tse'tsp yë kējtsyky mēm.

K ënkë'm

Nyëkejy:

Ayuujk käjp jëte'n txëë'äjtp.

Xën tyunkpääty:

Kënkë'm kääjp xe'et mixy tsoony.

K ëjxp

Nyëkejy:

Jää tyunkpääty ku te këyäm tyany.

Xën tyunkpääty:

Këjxpnaxy yë kojpk kyaxëëky.

K ëxexpuuj

Nyëkejy:

Joon Jëte'n txëë'äjtp jëte'ep koots pëtsëmp jääm kyaxëëky.

Xën tyunkpääty:

Tëë ëëts këxexpuuj npääty xem kojpkëjxp.

K ë'ëk

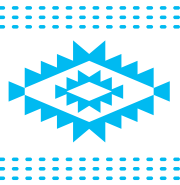
Nyëkejy:

Jëte'n yajktijy ey jëte'ep kë'ëk.

Xën tyunkpääty:

Jemy ëjts nkë'ëk mēm.

Këjeets	<p>Nyëkejy: Pëjкта'aky ja mumää wet piity tya'aky, ja wyä'äny yë kë'jëëjp yajktanëjiitsy.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Tiku yë mkëjeets kä't xyäjktiny.</p>
K iixye'	<p>Nyëkejy: Ku yë kiixy u'nk yakpety jëts natyu'uk'äjtp.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Ajtsp yë kiixyxye'.</p>
K ipy	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajtijy tu'uk wets yë kipy pyooty.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Yeny yë kipy.</p>
K ojk	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajtijy ku yë moojk y'uun'äjtn.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Kojk mëët yë moojk.</p>
K om	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkkapyxy ku ne'ek ey te nnëëj.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Kom yë pa'knëëj.</p>
K omunytyun	<p>Nyëkejy: Ku kë' teky ja käjp yajktamëyex, tunmujkën jëts ja käjp myëj.</p> <p>Xën tyunkpäätý: Komunytyunk jäpom nyajkkwätso'onyëm.</p>

K oots

Nyëkejy:

Jëte'n yajktijy ku yë xëë y'okëtakn jëts kixy xëë pyëtsëmän jatu'uk'oojk.

Xën tyunkpääty:

Xuxnäxp koots yä'ät xëë jëte'mp.

K ox

Nyëkejy:

Nekx kojpy xyëë mää yë puuy nyamiky mëët yë teky.

Xën tyunkpääty:

Tëë ëjts nkox tsyäätsy.

K o'

Nyëkejy:

Ku yë moojk päjk ujk xëëjk pääjk nääjkëjxy npëjktääjkën.

Xën tyunkpääty:

Ko' yë moojk nääjkëjxy.

K um

Nyëkejy:

Ku nekxetyty ja xu'uny yajkpëjкта'aky.

Xën tyunkpääty:

Kum yë tsajpkääj jëte'ep pëjkë'p.

K ujënmä'äny

Nyëkejy:

Wyjtsypy myaapy ja njunmä'äny ja tsyënä'yën, jyujky'äjtën, tyanëwejtsëp ey tee.

Xën tyunkpääty:

Kujunmä'äny mteety yajkxon.

K utëëjk	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy ja nëto'oxy jakëjxp ku ja jëen tëjk mëjk twejts.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jap ja kutëjk jëte'na.</p>
K uuk	<p>Nyëkejy: Mutsk joon jëte'n yajkxëe meepy, jääm kyaxë'ëky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tsuften yë kuuk y'ii.</p>
K utunk	<p>Nyëkejy: Pujx käjp ja tenytyäjkëp, jëts ja käjp tjuntan twejtsy'ity, teety'ätën tääk'äjtën tyajknaxy mëet ja käjp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëe kutunk tsoont äämy.</p>
K uutsëko'm	<p>Nyëkejy: Ayuujk käjp jëte'n txëëäjtyp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kuutsëko'm käjp ëjts ntsoony.</p>
K uwän	<p>Nyëkejy: Ku tee xtunt äy näjty xjakatseky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kuwän yë teejx xpujt äy xjakatseky.</p>
K uxyëëpëjy	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy tu'uk ja ujts jëyuujk yë kääj myëku'uk jëte'n, yëjk woox kyaxä'äky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Të kuxyëëpëjy kyutëkeen yemyëp.</p>

M

m

Maats

Nyëkejy:

Ku jä'äy pëjkta'aky tnëxäj jëts kät tja'.

Xën tyunkpääty:

Mjëntsëkep jä'äy pyëjtä'äky kä't y'ey ku maatst.

Ma'tsp

Nyëkejy:

Jëte'n yajkxëemo'oy pën pejkta'aky tnëxäjep jëts kä't tja'.

Tëe ja kutunk ma'tsp tmatst äämy.

Matsäjky

Nyëkejy:

Ujts tëem jëte'n txëë'äjtp tsäjts uunën kyaxëëky.

Xën tyunkpääty:

Pä'äk yë matsäjky jëte'ep apätijpy tso'mp.

Matyäkmuujkën

Nyëkejy:

Na'muk yajkkäjpx'ey yajkkäjpxpää't ja käjp jyujky'äjtën tsyënä'yën.

Xën tyunkpääty:

Na'amuk mme'ntët jëts nmatyäkmuujkën xën ja käjp xëe nyajknäxën.

Määjts

Nyëkejy:

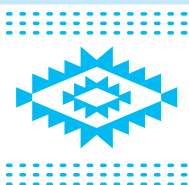
Mää u'nk jeekyën ku itynëm tyääkjotypy jëts mëet ja pyëtsimy ku kye'exy.

Xën tyunkpääty:

Nëtäj yë määjts jëts kä't xyuukt.

<p>Määpajt</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëë mo'oy mää jä'äy kyëxmä'yën ja mumää kypy ujk puj.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë ëjts määpajt tsyam njëy.</p>
<p>Mäay</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n tukyo'mët jä'äy kyäjpypekyxy ku kä'nëm xëë kyuk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mäay jëte'n mkäjpypo'kxt ku jä'äy jepy xpäajt.</p>
<p>Mänk</p>	<p>Nyëkejy: Ja mixy u'nk jëte'n yajktejp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mutsknëm ëjts yë nmänk.</p>
<p>Mä'ätsy</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajtejp, ja yäjks mëjety jëts majpyxyety kyojy jëts jatu'uk'oojk yajk'atejmiky, jyëmpity jitsën, mëj nääyx teejxytypy yajkpëjka'ak, jëts ja niy nyëëj yajtakujeepy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tixtyëjk yajkkoj mä'ätsy jëts nkä'äyëm.</p>
<p>Mä'mk</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy ku nëpijxiky nyaxkëtä'äky koots ujk jepy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë mä'mk tsyam kyëta'aky.</p>

<p>Mëtokuk</p>	<p>Nyëkejy: Ku ja ayuuk nkajën mëet ja junmä'äny jëts ja njakyukyën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mëtokuk yë nookyjyä'äy jë atsoojumpet tii kyajpxypy.</p>
<p>Mi'kxy</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajtejp, ja yäjks mutskety kyojy jëts jatu'uk'oojk yajk'atejmiky, jyëmpity jitsën, teejxytypy yajkpëjkta'ak, jëts ja tojx uupy yajktakujeepy.</p> <p>Mi'kxy yë tump japom ntuk kä'yëm.</p>
<p>Mo'ojts</p>	<p>Nyëkejy: Tumpajt jëjpjo'ok, pejy jëts yenyë ya wy'ääny ku ujts ntapo'ojtën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëe yë mo'ojts pyäjkn.</p>
<p>Mo'tp</p>	<p>Nyëkejy: Pä'am jëte'n xëëäjtp, uk ne'ek pëjkëp, këpäjkjety py myatsy, ja ko'ox kä't yajkxon ujk ye'eny.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëe ëjts uk mo'tp xtsu'utsy.</p>
<p>Muku'</p>	<p>Nyëkejy: Axëëk'ätën ujk ka'eepy jëte'n yajktejp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kä' y'ey muku'äjtën xyajkmatä'äkt.</p>

<p>Muku'uk</p>	<p>Nyëkejy: Yä'ät kapyxy majts jëëjp yë nyëkëy, mëtu'uk jëte'n mëkä'äx yajkxëë mo'oy mëpäät ja ääts y'awëtiny yajkwitsy ja muku'uk'äjtën, mëmäjtsk ja mëjä'äy jëte'n nayte'n yajktijy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Muku'uk näx tukooty jëts pokxt.</p>
<p>Muuk</p>	<p>Nyëkejy: Ku tee nyëëj nyajkpëtsëmëm mëët yë ää.</p> <p>Xën tyunkpääty: Muuk yë tsäjptsuuky nyëëj.</p>
<p>Muutsy</p>	<p>Nyëkejy: Nääjx petys yajkkojtëp, xëë'an mëët tyëëtsy kä't kyëëy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pu'up yë muutsy pojën.</p>
<p>Mu'kx</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yë nääjx jyëpity mää yë nëëj yo'oyën k may jumëjt nyäjn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë nëëj tyëtsn mää yë mëj mu'kx.</p>
<p>Mu'uk</p>	<p>Nyëkejy: Ku yë tojcx myä'tn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mu'uk yë xëëjk tojcx.</p>

Mu'ux

Nyëkejy:

Ku ja u'nk ne'ek yajk'ijxy yajkpity meët ja kē' meët ja wet jëts ja tsuj myä'äy.

Xën tyunkpäätý:

Mu'ux yë m'u'nk jëts kä't yä'äxt.

N n

Naxy

Nyëkejy:

Ku yë jikyxy pyä'ämtiny, jëts yë tē'eny pyëtsimy neëjën, känääk'oojk ja pëtsimy pyäätý.

Xën tyunkpäätý:

Naxy pyä'am ëjts nmëët.

Nääjxwiiny

Nyëkejy:

Jëte'n yajkxëemo'oy tukmuk yë nääjx mää yë ääy ujts, jëyuujk jëts jä'äy jyujky'ätën.

Xën tyunkpäätý:

Tëë nääjxwiiny y'anu'kxën.

Nääjxtsä'äny

Nyëkejy:

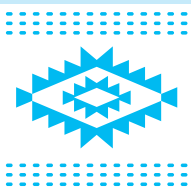
Mutsk tsä'äny jëte'ep nääjxjotypy tsënaapy, kä't pajk tee tmëët jëts tsäjpts kyaxë'ëky.

Xën tyunkpäätý:

Nääjxjotypy yë nääjxtsä'äny jyujky'äty.

<p>Näntsëm</p>	<p>Nyëkejy: Pëjktä'aky jëte'ep yajkpëjktäkp yukpajkëjxy jëts ja tsuj kyaxë'ëky, to'oxyëjk ne'ek tyajktuntëp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Të'kxp yë näntsëm ne'ek.</p>
<p>Ne'ep</p>	<p>Nyëkejy: Ku tëmpt nyajknääjxtëjkyën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ne'ep yë pu'ts moojk tëmt.</p>
<p>Ne'kx</p>	<p>Nyëkejy: Ku ne'kx kojpk ne'ek ja xijxy ja on tmëët, äy jëyuujk uj k j'äy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ne'kx yë ëtsëm kyaxë'ëky.</p>
<p>Nëëjkojpk</p>	<p>Nyëkejy: Mää yë nëëy pyu'uy kye'exyën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Wä'äts yë nëëjkojpk nyajk'ejtën.</p>
<p>Nëëtu'</p>	<p>Nyëkejy: Nääjx jëte'n yajktäjp jëts yë nëëj jap yo'oyën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Yajkoj tu'uk nëëtu'.</p>
<p>Nëëwemp</p>	<p>Nyëkejy: Yä'ät kajpyxy majtsk jëëjp yë nyëkejy, mëtu'ukp jëte'n yajkxëë mo'oy yë et nääjxwiiny mäapääts y'awëtity jëte'ep, ja jëte'n yajkpatsënaapy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mëj yë Nëëwemp kääjp.</p>

Nëëx	<p>Nyëkejy: Ja u'nk kiixy jëte'n yajktejp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ëjts nëëx yë kiixy.</p>
Nëjan	<p>Nyëkejy: Yë wet xox jëte'ep nëkëjxy nëjkxp jëts ja jokx'äjtën tyaky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jo'kx yë nëjan yajkxon.</p>
Nëkkëxp	<p>Nyëkejy: Ku tee nkëjxwejtsën pëjta'aky nyëkëjxy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Päjktä'äk nëkkëjxp yä'ät ëjxpëjcpäjt.</p>
Nëmä'	<p>Nyëkejy: Ku yë yaak nyäjxkëta'aky mëet tupoj jëts yajkxooky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Taa nëmä' kyëta'aky.</p>
Nëto'oxy	<p>Nyëkejy: Ja to'oxyëjk jëte'ep ja juky'äjtën mëet tyu'yo'oy, ja pëtënaapy pëtsënaapy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ëjts nëto'oxy tëë nyikyxy tump.</p>
Nëyä'äy	<p>Nyëkejy: Ja jä'äytyëjk jëte'ep ja juky'äjtën mëet tyu'yo'oy, ja pëtënaapy pëtsënaapy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Kämtump ëjts nëyä'äy ne'ek.</p>

<p>Nëmatyä'äk</p>	<p>Nyëkejy: Yä'ät kajpyxy ja tyunkpääty ku nmatyä'äjkën ku te tyiny jyaty.</p> <p>Xën tyunkpääty: Nëmatyä'äk jatu'uk'oojk xë'n jëte'n mjaty mkupety.</p>
<p>Nëwënmay</p>	<p>Nyëkejy: Ku yajkwitsy yajkmay ja junmä'y.</p> <p>Xën tyunkpääty: Nëjënmay xë'n ntu'unën yë xëë.</p>
<p>Në'uuk</p>	<p>Nyëkejy: Ku tëjk jyëtsë'ëkë'ëny yajkmo'oy jëts kay uuky nyaxy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Në'uuk yë tëjk jëts tsuj ey jajtatsëënët.</p>
<p>Nokyjyä'äy</p>	<p>Nyëkejy: Ku nekyëxjp npëjktä'äjkën ja junmä'äny yë noky njä'yën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Yajkoj tu'uk nokyjyä'äy jëts ja u'nk ntänëkaxyën.</p>
<p>Nokykyäjpx</p>	<p>Nyëkejy: Yä'ät kajpyxy jemnyëm pyëtsimy, ja' jëte'n tijypy ku nekyjä'äy nkäjpxën, nmëtookukyën, ujk ku ja letr nkäjpxën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Nokykyäjpx yë nokyjyä'äy.</p>

Noots

Nyëkejy:

Ku jëyuujk tsujxk xo'oxy tjikyxy käm wemp.

Xën tyunkpääty:

No'tsp yë wääjx kämwemp.

Nuux

Nyëkejy:

Ku kä't pën tunk twä'äny, ku wyoony pyäätsy.

Xën tyunkpääty:

Nuux yë yëjk uk.

Nyëkajpxypy

Nyëkejy:

Yä'ät kajpyxy jemnyëm yajktanëpëjktääk ku jëte'nëp yajkxëëmo'oty ja nekyjyä'äy ku te nmuku'utëjkt tu'knajäwën.

Xën tyunkpääty:

Yajkoj tu'uk nyëkajpxypy'.

Oj

Nyëkejy:

Ku yë xejy tyu' pyä'ämpety, jëts wenk nayjä'wën.

Xën tyunkpääty:

Mëjk ëjts oj xpiky.

<p>On</p>	<p>Nyëkejy: Jëyuujk pajkyxy, jap pyëtsimy määyë ëtsëmën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë yë on myä'ätn.</p>
<p>Ook</p>	<p>Nyëkejy: Ku nekx kojy y'anokxën, ja mëjk'äjtën kyëjxn jëts nyäjxn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Ookämp ëjts nayäw.</p>
<p>Oots</p>	<p>Nyëkejy: Ku tee n'akonmujkën mëët ja o'ots jëts kät nyawyäxkën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Oots yë pu'uy jëts myëjweenët.</p>
<p>Oox</p>	<p>Nyëkejy: Ku tu'uk awëëny tee npëjktäjkën jets wejtsën mëët ja kë.</p> <p>Xën tyunkpääty: Oox yë mä'ts tëëts.</p>
<p>Ooy</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëë mo'oy mää yë tu'ujts yajkmatsyën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë yë tu'ujts y'ooy pyu'un.</p>

Ots

Nyëkejy:

Ku te n'oyën jëts kä't tyëjy.

Xën tyunkpääty:

Ots yë mä'ts pën kä't tyëjy.

P

p

Paats yo'm

Nyëkejy:

Ayuujk käjp jëte'n txëë'ajtp.

Xën tyunkpääty:

Paatsyo'm ëjts nnëjkn.

Pakäjp

Nyëkejy:

Yä'ät kajpyxy majtsk jëëjp yë nyëkejy, mëtü'ukp ku ëjxkypy nmuku'uk nekäjp nëmatyäjkyën.

Xën tyunkpääty:

Yajxon María kyäp tpakajpyxy.

Nyëkejy:

Ku tee nkäjpxyujën ujk nekäjpñen ajtu'uk'oojk.

Xën tyunkpääty:

Pakajp ja tu'uk ojk yë matya'aky.

Pawop

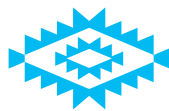
Nyëkejy:

Ku jëyuujk tsajpkääj nwopyo'yën.

Xën tyunkpääty:

Pawop yë jëyuujk wä'n jantsypy tyo'oy.

Pään	<p>Nyëkejy: Tsääj pu'uy tunpajt mää te yajkme'yën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tsoo yë pään.</p>
Pänkëpäjkp	<p>Nyëkejy: Ayuujk käjp jëte'n txëëäjtp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jam Pänkëpäjkp kääjp yë sofía ojts kye'exy.</p>
Pä'äknëej	<p>Nyëkejy: Yë tsääjts nëej jëte'n yajkputstën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mukp yë pä'äknëej.</p>
Pëk	<p>Nyëkejy: Ku tu'uk ween yë neqx kojpk piky ateny.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pëjkp ëjts nteky.</p> <p>Nyëkejy: Ku ja jëtyëjk mëet toxyëjk jyujky'äjtën tyajktu'uk wetst tyajknamikyët.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jatu'uk po' mejts npëkt.</p>
Pëtsëmtääjk	<p>Nyëkejy: Këejk jut mää ja axëëkp nyëpetyën ja mumää pu'uy ujk petsy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Koj tu'uk pëtsëmtääjk.</p>

Pi'nytsy

Nyëkejy:

Ku moojk yon, moojk ni'ipy
y'apajtn, tyëem'äjtn, ja moojk tëem
yajkpëjmujkëjxn, jëts tyëtsn moojk ääy
moojk teky, jëyuujk tyikyxy'äjtp.

Xën tyunkpääty:

Pi'nytsy ojkp yë jëyuujk.

Pujxkëxp

Nyëkejy:

Ayuujk käjp jëte'n txëë'äjtp.

Xën tyunkpääty:

Xuxp jam puujxkëxp.

Pujxmatëkäm

Nyëkejy:

Ayuujk käjp jëte'n txëë'äjtp.

Xën tyunkpääty:

Pujxmatëkäm ëjts ntsoony.

T t

Tajënkupëk

Nyëkejy:

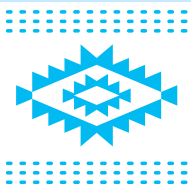
Ajk pëjkta'aky yajkkuwitsy, kä't
meenykyëxpëp.

Xën tyunkpääty:

Xëjk tajënkupëk yë moojk.

<p>Tamëmatya'aky</p>	<p>Nyëkejy: Ku tee nekäjp nëmatyäjken, äy ja äkë'm ujk nokyjy'äy, ku pën yajktukmëtoy wi'x ja käjp yajkmëët, wi'x ja käm tu'nën, wi'x ja käjp xëë tyuny, yë jëte'n yajktejp tamëmata'aky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tanëmaty'äk xë'n ja mkäjp kyaxä'äky.</p>
<p>Tamiky</p>	<p>Nyëkejy: Ku nëmajtsk jä'äy yuumukt tyunmukt jëts kakujp ja pëjкта'aky yajkwäxxt.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tamiky ëëts ntunt npëkt.</p>
<p>Tnëwäämuk</p>	<p>Nyëkejy: Yä'ät kajpyxy jemnëm yajktanëpëjktääk ku jëte'nëp yajkxëëmo'oty yë nekyjy'äy jëte'ep yajkkonwäxpx ja nyëkajpyxy ku ja matyäkujken tyunä'äny.</p> <p>Xën tyunkpääty: Yë täjk tkonwäkt yë tnëwäämuk.</p>
<p>Tatëjk</p>	<p>Nyëkejy: Ku tëjk may akojtiky tmëët.</p> <p>Xën tyunkpääty: Mëkoxk tattëjk eÿts ntëjk.</p>
<p>Tawä'äts</p>	<p>Nyëkejy: Nitiy tkamëët ja apejkë'äny.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tawä'äts yë katsy.</p>

<p>Tääj</p>	<p>Nyëkejy: Yä'ät kajpyxy majtsk jëep yë nyëkejy, mëtü'ukp jëte'n yajkxëë no'oy ku ja käjpmëtü'nën nmëtsontääjken.</p> <p>Tääj</p> <p>Tääj yë mijxy tsyäm tsëen.</p> <p>Nyëkejy: Mëmajtskp ja kipy jëte'ep natyakupokxëp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tääj mëet yë nteety yo'oy.</p>
<p>Tääk'amëj</p>	<p>Nyëkejy: Jete'n yajkxëë mo'oty ja tixytyëjk jete'ep ne'ek jumëjt tëë jyujky'äjtn.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jëjtsp ëjts ntääk'amëj.</p>
<p>Tätsk</p>	<p>Nyëkejy: Ja jëte'n yë mëtö'en yajkpiky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Pëjpk ëjts ntätsk.</p>
<p>Tätsktiy</p>	<p>Nyëkejy: Pëjkta'aky jëte'ep yajkpëjktäkp mää yë tätskën, tsuj'äjtn jëte'n ja tijy pyatypy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tsuji yë mtätsktiy kyaxë'ëky.</p>
<p>Täx</p>	<p>Nyëkejy: Yeny kipy jëte'n tyatsatstutëp jëts netu'en tyany, jap ja nëëj yo'oy jëts kytëxanax.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tëë ja täx kyënäjxn.</p>

<p>Tä'äk</p>	<p>Nyëkejy: Ku wet xox ujk apëjkëëny nyajkkojën meët piity ujk tëëx.</p> <p>Xën tyunkpäätty: Tä'äk yë nëjan pekypy.</p>
<p>Tä'mts</p>	<p>Nyëkejy: Ku Ja kään ne'ek yajkpëjkta'aky ja jikyxy.</p> <p>Xën tyunkpäätty: Tä'mts naxy yë tojcx.</p>
<p>Teejxy</p>	<p>Nyëkejy: Nääx jëte'n nya'tën jets ja apëjkëëny kyojy, jap ja tojcx yajk'atam.</p> <p>Xën tyunkpäätty: Tëë ejs teexy npu'uy.</p>
<p>Teenxy</p>	<p>Nyëkejy: Kipy jëte'n kojp jëts wä'kpaajt wyä'äny äy npajn njënjëkën.</p> <p>Xën tyunkpäätty: Kiynäx yë teenxy yää.</p>
<p>Tejpxy</p>	<p>Nyëkejy: Yë xä'äjk jëte'pëtsëmp mää yë tsäajts ääyën pyejtëp jets jatu'uk oojk txäätstëp, tyunkpäätty äy te nta'wë'nën.</p> <p>Xën tyunkpäätty: Tejpxy jajp yajkkajtëp.</p>

Tets

Nyëkejy:

Ku tu'uk kyipy kä't ujk tiyën, nayte'n yë kipy jëte'ep awiity axëkety yomp.

Xën tyunkpäätty:

Tets yë kipy taa xkäp.

Tem

Nyëkejy:

Ku tee kë'n yo'oy.

Xën tyunkpäätty:

Tem yë tsääj pekypy.

Tëkey

Nyëkejy:

Majtsk jëejp yë nyëkkey, mëtu'ukp ku pën kyamata'aky ujk tkaa tkanaspäät tii näjty ja tsekypy.

Xën tyunkpäätty:

Tëë ejts n'u'nk tyëkey mää pyujtä'äktën.

Nyëkejy:

Mëmajtsk ku ja tuko'oyën yajktattëk.

Xën tyunkpäätty:

Tëkeepy ku pojën tkupiky yë käjptunk.

Tëmt

Nyëkejy:

Ja pejktä'äky jëte'ep yajknep yajkkojp.

Xën tyunkpäätty:

Tëmt pëk yë niy.

<p>Tëtst</p>	<p>Nyëkejy: Yë nëëj pijxyky jëte'n xuxtëkeepy mäa yë yaak jam jëts nejt kyä'äy pejkjety, jakëjxpëk jëte'n jaty ku yë yaak nyapyäaty mëet ja xiixy pyoj.</p> <p>Xën tyunkpäaty: Tëe ja tëtst ja moojk käm tyajkjuntëkey.</p>
<p>Tëëxykyëm</p>	<p>Nyëkejy: Ayuujk käjp jëte'n txëë'äjtp.</p> <p>Xën tyunkpäaty: Tëëxykyëm ëjts tëe n'ëjts awëtity.</p>
<p>Të'ëts</p>	<p>Nyëkejy: Kä't ja tsujxk'ätën t'ujk mëet'äjtn.</p> <p>Xën tyunkpäaty: Tëe yë jä'äxy tyëtsn.</p>
<p>Tixytyëjk</p>	<p>Nyëkejy: Ku kixe' pyëkn, ja jëtyëjk tpëwä'kën.</p> <p>Xën tyunkpäaty: Tsuynaxy yë tixytyëjk kyaxë'ëky.</p>
<p>Tojcx</p>	<p>Nyëkejy: Ku kyojy ujx kyë'ëy ja jikyxy.</p> <p>Xën tyunkpäaty: Jëjtsy ëjts ntäak tojcx tyajk'ey.</p>
<p>Tooky</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy ja pëjkta'aky jëte'ep yajk'ajëëpy yajk'akäjpyp jets yajktooky jatu'uk oojk.</p> <p>Xën tyunkpäaty: May tooky ëjts nmëet.</p>

To'oky

Nyëkejy:

Pëjktä'äky ta'aky kyojy mëët tēexy,
nääjxkējxy yajk ye'epy yajktatsēen
ujkyajktamä'äy.

Xën tyunkpääty:

Jemy yë to'oky.

TS ts

Tsapixy

Nyëkejy:

Wet jëts muween ja' wyä'äny nēwets nēxox.

Xën tyunkpääty:

Jo'kx yë tsapixy.

Tsäjppäx

Nyëkejy:

Ujts jëyuujk nayte'n kyaxë'ëky jatsyu'en,
ja'y kä't wyäj tee.

Xën tyunkpääty:

Mëy ojkp yë tsäjppäx.

Tsa'ajx

Nyëkejy:

Moojk tēj k jëte'n yajktejp.

Xën tyunkpääty:

Uujts yë tsa'ajx mejts xmëët.

U u

Ujts

Nyëkejy:

Yä'ät kajpyxy majtsk jëep yë nyëkejy: mëtu'ukp jëte'n yajkxëë mo'oy tukkëy ääy ujts.

Xën tyunkpääty:

Yajkxon ujts y'ujk yon.

Nyëkejy:

Mëmajtsk ku tu'uk apëjkë'ëny yajk'apëjk'itsy.

Xën tyunkpääty:

Tëë yë katsy y'ujtsn.

Ujx

Nyëkejy:

Ku et nääxwiiny xyet yo'oy.

Xën tyunkpääty:

Mëjknaxy ujx të nyaxy jam käjpxotp.

Ut

Nyëkejy:

Jëte'n ujts yajktijy pu'ts pyëjy, xëëpaat'ëjxp myëku'uk.

Xën tyunkpääty:

Yë ut pëjy ja tyunkpääty ku okp xëë'.

Uuk

Nyëkejy:

Ku tee eyëte'ep nëëj x'uukt.

Xën tyunkpääty:

Uuk yë nëëj mëët yë tsooy.

Uum

Nyëkejy:

Pën kä't ja kapyxy matya'aky tmëët.

Xën tyunkpääty:

Tëë myiny ja uum jä'äy.

Uuy

Nyëkejy:

Kämwemp yajkpëjкта'aky tu'uk ja jën'ëmp jëts ja jëyuujk jëte'ep no'tstëp jap kyä'tët.

Xën tyunkpääty:

Tëë ëjts ja uuy npëjкта'aky moojkjetypy.

U'nk

Nyëkejy:

Majts jëëjp yë nyëkejy: Metu'ukp ku ja anä'äjkunk yajkpu'uy yajkke'exy.

Xën tyunkpääty:

Ëjts n'u'nk yë.

Nyëkejy:

Mëmajtsk ku kä'tnëm ja ujts tëëm y'apety.

Xën tyunkpääty:

U'nk yë xëëjknëm.

W w

Wäj

Nyëkejy:

Yë päjk jëte'ep pëtsëmp mää yë tsajpkääj kyëpajkën, yeny jëts jëpxu'üny.

Xën tyunkpääty:

Wäj tēj yë tsajpkääj.

Wäxk

Nyëkejy:

Ujts jëte'ep nayte'n kaxë'kp tam yë moojkën jap yë pä'äk pyëtsimyën.

Xën tyunkpääty:

Pä'äk yä'ät wäxk ne'ek.

Wä'äts

Nyëkejy:

Ku kä't y'axë'ek.

Xën tyunkpääty:

Wä'äts yä'ät ëjxmots.

Wä'nta'aky

Nyëkejy:

Jëte'n yajkkajpyxy ku tee yajkjunmay yajktunä'äny.

Xën tyunkpääty:

Wä'nta'aky njaak atukampy.

Wejkyxy

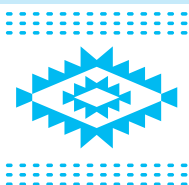
Nyëkejy:

Nääyx jëte'n yajkna'p, pëjk jëts pejy kyojy, jam ja kaaky tyë'ëtsy.

Xën tyunkpääty:

Mutsk yë wejkyxy tē tyany.

Wejtspääjt	<p>Nyëkejy: Ku tee npëjktääkën ntnëwejtsën tam tyu'ntën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Wejts'ey wejtspäät yë tu'uts, teejx mää yë kaatyalkën.</p>
We'ets	<p>Nyëkejy: Pä'an jëte'n yajkxëëmeepy, ku neqx kojpyiky.</p> <p>Xën tyunkpääty: Njoojt jantsy we'tsp.</p>
Weet	<p>Nyëkejy: Ku tee ne'ek nyajk awëtetën jëts jyuxa'akxt.</p> <p>Xën tyunkpääty: Weet yë m'ëjxmots mëjk.</p>
Weets	<p>Nyëkejy: Ku yë ujts tëëm y'axutsmiky, kä't pyu'utsy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Weets yë tsä'am.</p>
Wi'	<p>Nyëkejy: Yë mutsk äjkx tëëts jëte'n yajkxëëmeepy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jëy tu'uk awëëny yë yë wi'.</p>
Wok	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëë mo'oy ku yë moojkpajk jëyuujk tyattëk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Yajkxon yë moojk ujkwokën.</p>

Wook	<p>Nyëkejy: Ku yë wäy nyajktso'otsën mëet wo'ok.</p> <p>Xën tyunkpääty: Wook yë mu'nk wyäy.</p>
Wo'ojk	<p>Nyëkejy: Pëjta'aky téejts mëet ja wyä'any ku yë wäy nyajktso'otsën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Jam wo'ojk tu'uk xyajkme'nt tun may'äjtën.</p>
<div>X x</div>	
Xaam	<p>Nyëkejy: Ku kä't tee y'an.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xaam yë nä'any.</p>
Xaamkëjxp	<p>Nyëkejy: Jëte'n tu'uk ayuujk käjp yajkxëë mo'oy.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xaamkëjxp ëjts tsyam nnijkxy.</p>
Xa'	<p>Nyëkejy: Ku yë xa'an pu'uy ntjejpën, ku pu'uy nyajktso'otsën.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xa' yë pu'uy jëte'ep yë konpajt yajktajëwopäm.</p>

Xa'an

Nyëkejy:

Tumpajt jëte'n txëëäjtp, jëte'ep yë pu'uy tyajkwätsp jëts tso'otsy tyany.

Xën tyunkpääty:

Të yë xa'an myä'tn jakëxp kä't n'ujk tun.

Xa'ap

Nyëkejy:

Jete'n yajktijy pën jë'tp tsajtsjp.

Xën tyunkpääty:

Xa'ap ëjts nteety tyunk'äjtypy.

Xeejt

Nyëkejy:

Ta'aky jëte'n mäa tee yajkpëjkta'akyën jëts yajkkontuta'aky äy nëëj ujk jykyxy.

Xën tyunkpääty:

Këëts yë xejt jëte'ep të xyajtuny.

Xeeny

Nyëkejy:

Ku u'nk majtsk kye'exy ujk ku yë ujts tëëm amajtsk pyëtsimy.

Xën tyunkpääty:

Xeeny yë anä'äjkunk jakëjxp tu'uky kyaxë'ëky.

Xeejts

Nyëkejy:

Ujts tëëm yë kutypy myuku'uk jëte'n txëëäjtp, yëjk kyaxë'ëky.

Xën tyunkpääty:

U'nk yë xejts ojts xtiky jakëjxp kya tsä'ämy.

<p>Xe'ep</p>	<p>Nyëkejy: Pu'uts pä'am jëte'n yajktejp, pu'utsën kyaxëëky jëts jantsytsutsp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xe'ep pä'am ejs n'u'nk tpëjckp.</p>
<p>Xëëkuwets</p>	<p>Nyëkejy: Ja tukmuk ja kajpyxy jëte'ep jëte'n yajktejp, ja wyä'äny koo yë jä'äy xyëë tkuwejts.</p> <p>Xën tyunkpääty: Käjp x tu'uketty yë xëëkuwets.</p>
<p>Xëëmaapy</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëkuyä'äxy ja wijy jyä'äy, jëte'ep ja xëë twejtsp tmaapy jëts ja t'ijxy mëet ja jujky'äjtën tii memp këtyäkp.</p> <p>Xën tyunkpääty: Tsoo yë xëëmaapy nyanyëë piky.</p>
<p>Xontä'äk</p>	<p>Nyëkejy: Ku kä't ja amay jotmay tee.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xontäkp mejts tääk tsyam ku ja m'ay të jyä'äty.</p>
<p>Xun</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'ep kä't pyä'äk.</p> <p>Xën tyunkpääty: Xun yë tsäjpox né'ek.</p>

Xuujx

Nyëkejy:

Xuxpëtëjk tyumpajt jëte'n ttxëë'äjtp yä'jxp ja'.

Xën tyunkpääty:

Tsujnaxy yë xuujx yä'äx.

Xuuk

Nyëkejy:

Ku tee njä'wyën mëët ja jëëjp.

Xën tyunkpääty:

Xuuk yë mëjknëëj kä't yë y'ey.

Y y

Yaak

Nyëkejy:

Ku yë nëëj pyixyky nyamiky jam tsäjp wemp, jëts jatu'uk oojk nëëj jëmpity jëts kyä'äy.

Xën tyunkpääty:

Ejx yaak tsyonta'aky.

Yajktëepë

Nyëkejy:

Ku tee nmuku'uk amëtoojumpëjtën.

Xën tyunkpääty:

Yajktëë në'n yë nëxiy tstoo.

<p>Yäjkts</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajktijy ku yë ka'aky kyojy ayeny jëts mapxy.</p> <p>Xën tyunkpäätÿ: Mutsk yë yäjkts yajkkoj.</p>
<p>Yajk'ëjxpëjcp</p>	<p>Nyëkejy: Jëte'n yajkxëë mo'oy ja jä'äy jëte'ep u'nk anä'äk tyajkwejp mäa ja ëjxpëjktäajkën.</p> <p>Xën tyunkpäätÿ: Tsu j yä'ät yajk'ëjxpëjcp nyë'ejx.</p>
<p>Yam</p>	<p>Nyëkejy: Ku jëën poj yajkpëkta'aky jëts pekypy myëjët.</p> <p>Xën tyunkpäätÿ: Yam yë jëën mëjk.</p>
<p>Yujy</p>	<p>Nyëkejy: Pën kä't kyupety jëts jyujy.</p> <p>Xën tyunkpäätÿ: Yujy yë yëjk tsäjpkääj.</p>
<p>Yukwop</p>	<p>Nyëkejy: Wet jëte'ep to'oxtyëjk nyata'apejtëp, natykupejtëp.</p> <p>Xën tyunkpäätÿ: Tëë eÿts nyukwop njëy.</p>

Yukyap

Nyëkejy:

Ku ja unä'äjkunk yakpety waan ja jumëjt tmëët.

Xën tyunkpääty:

Yäät jukyap taxontaktëp yë käjp xëë.

Yu'

Nyëkejy:

Ku nääyx yajkwejtsjëmpity ku majty yajkne'epä'äny.

Xën tyunkpääty:

Yu' yë nääyx jëts yë moojk neejpën.

Yu'un

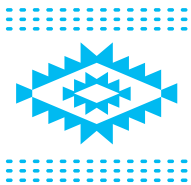
Nyëkejy:

Tumpajt jëte'n ttxëë'äjtp, ja' wyä'äny ku yë nääyx yajktsekyxy, yajk'awetspaky, yajkwetsjumpity jëts ja jikyxy yajkní'ip. Herramienta de trabajo.

Xën tyunkpääty:

Yajkkoj tu'uk yu'un jëts yë tsakääj nwë'enën.

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 horizontal blue lines spaced evenly across the page, typical of notebook or primary writing paper. The lines are thin and light blue, set against a plain white background. There is no handwriting, text, or other markings on the page.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.